

داستان خاستگاه انسان و جهان هستی

تاریخ بزرگ همه چیز

دیوید کیستین

ترجمه‌ی

محمد اسماعیل فلزی

آم‌آلات ماریار

سرشناسه	: کریستین، دیوید، ۱۹۴۶ - م. Christian, David
عنوان و نام پدیدآور	: داستان خاستگاه انسان و جهان هستی: تاریخ بزرگ همه چیز / دیوید کریستین؛ ترجمه‌ی محمداسماعیل فلزی.
مشخصات نشر	: تهران: مازیار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۶ ص: مصور، جدول؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
فروست	: قلمرو علم
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۰۰۴-۳-۶
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت	: عنوان اصلی: Origin story : a big history of everything, 2018
عنوان دیگر	: تاریخ بزرگ همه چیز.
موضوع	: تمدن -- فلسفه
موضوع	: Civilization -- Philosophy
موضوع	: کیهان‌شناسی
موضوع	: Cosmology
موضوع	: تاریخ جهان
موضوع	: World history
موضوع	: انسان -- تکامل
موضوع	: Human evolution
موضوع	: Bionomics
موضوع	: پیچیدگی هستی
شناسه افزوده	: فلزی محمداسماعیل ۱۳۴۳ - مترجم
رده‌بندی کنگره	: CB1۹
رده‌بندی دیویی	: ۹۰۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۰۴۷۸۸

www.mazyarpub.ir
mazyarpub@yahoo.com

مقالات مازیار

مقابل دانشگاه تهران، ساختمان ۱۲۹۶ (ظروفچی) طبقه اول، واحد ۴، تلفن ۶۱۰۰۲۴۲

داستان خاستگاه انسان و جهان هستی: تاریخ بزرگ همه چیز

دیوید کریستین

ترجمه‌ی محمداسماعیل فلزی

ویراستار م. ک

صفحه‌آرایی مروا ک.

چاپ اول ۱۳۹۸

شمارگان ۱۲۰۰

شابک ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۰۰۴-۳-۶

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	خط زمان
۱۳	مقدمه

بخش اول

۲۵	۱ آغاز: ستانه ۱
۴۵	۲ ستارگان و نه‌شان‌ها: آستانه ۲ و ۳
۶۱	۳ مولکول‌ها و مانده: آستانه ۴

بخش دوم

۷۹	۴ حیات: آستانه ۵
۱۰۱	۵ حیات کوچک و زیست‌کره
۱۲۵	۶ حیات بزرگ و زیست‌کره

بخش سوم

۱۵۵	۷ انسان‌ها: آستانه ۶
۱۸۵	۸ آستانه ۷
۲۰۷	۹ تمدن‌های کشاورزی
۲۳۱	۱۰ در مرز دنیای امروز

۲۵۳

۱۱ آنتروپوسین: آستانه ۸

بخش چهارم

۲۷۷

۱۲ دنیا به کجا می‌رود؟

www.ketab.ir

پیشگفتار

بشر برای درک معانی نهفته در امور به
داستان متوسل می‌شود و این در نهاد اوست.

— لیا هیلز، بازگشت به قلب

ایده تدوین تاریخی نوین برای خاستگاه انسان و جهان قدمت چندانی ندارد. این
اید، زمانه که در سال ۱۹۸۹ داشتم «تاریخ همه چیز» را در دانشگاه مک کواری
میدلند تدریس می‌کردم به ذهنم رسید. دیدم این واحد درسی می‌تواند راهی برای
درک تاریخ انسان باشد. آن موقع داشتم درباره روسیه و تاریخ اتحاد جماهیر
شوروی تحقیق می‌کردم. اما از اینکه تدریس تاریخ یک ملت یا امپراتوری (روسیه
هر دو بودند) بتواند به طور ضمنی حاوی این پیام باشد که انسان‌ها در اساس از
گروه‌ها و قبایلی تشکیل می‌شوند که پیوسته با هم در رقابت‌اند راضی نبودم. آیا
چنین پیامی در دیدی از گذشته از جنگ‌افزارهای هسته‌ای می‌توانست مفید باشد؟
یادم است وقتی در دیستان بوم، دره بحران موشکی کوبا بود و جهان در آستانه
نابودی قطعی و آخرالزمان تسلیم شده بود من با خود می‌گفتم لابد کودکانی که در
آن سوی جهان مثلاً در در روسیه هستند نیز مثل من به وحشت افتاده‌اند. هر چه
باشد آن‌ها نیز انسان بودند. من در کودکی در نیجریه زندگی می‌کردم. به همین
دلیل تنوع جوامع انسانی را خوب درک می‌کردم. و این حس وقتی به نوجوانی
رسیدم و به کالج آتلانتیک، مدرسه‌ای بین المللی در جرج تاون رفتن تقویت شد.
چند دهه بعد وقتی مدرس تاریخ شدم به این فکر افتادم که راهی برای تدریس
تاریخ بشر در قالبی واحد بیابم. آیا می‌شد داستان میراث بشر را در
عین توجه به عظمت و ادای احترام به تاریخ ملل مختلف بازگو کرد؟ به این نتیجه
رسیدم که ما به شرحی از تاریخ نیاز داریم که در آن نیاکان دوران ما پالئولیتیک
(پارینه‌سنگی) و نئولیتیک (نوسنگی) انسان در کنار حاکمان، فاتحان و فرمانروایانی
که بر سراسر قلمرو تاریخ سیطره دارند مطرح شوند. سرانجام فهمیدم که این
ایده خیلی هم جدید نیست. در سال ۱۹۸۶ یکی از تاریخ‌نگاران بزرگ به نام
ویلیام مک نیل گفت «نگارش تاریخ پیروزی‌ها و رنج‌های بشر به عنوان یک کل»
وظیفه اخلاقی کسانی است که در عصر ما به حرفه تاریخ‌نگاری اشتغال دارند. [۱]
حتی پیشتر از او اچ. جی. ولز هم با همان روحیه در پاسخ به خونریزی و کشتار

بی‌رحمانه جنگ جهانی اول نوشت:

می‌دانم که رسیدن به صلح فقط در صورتی امکان‌پذیر است که همه نقاط دنیا در صلح و آرامش به سر برند. رسیدن به سعادت ممکن نیست مگر آنکه سعادت برای عموم مردم جهان باشد. اما رسیدن به صلح و سعادت بدون داشتن ایده‌های تاریخی مشترک امکان‌پذیر نیست.... با تکیه بر سنت‌های ناسیونالیستی، تنگ نظرانه، خودخواهی و دشمن‌خویی نژادها، توده‌های انسانی به سوی جنگ و نابودی پیش خواهند رفت.

و این‌همچنین پی برد که اگر کسی بخواهد تاریخ انسان را تدریس کند باید به تاریخ همه چیز توجه کند. به همین دلیل او در کتابش طرحی از تاریخ به کل تاریخ عجم ترجه کرد. برای درک تاریخ نخست باید درک کنیم چگونه چنین موجود عجیبی به نام انسان به وجود آمد و این به معنی درک تکامل حیات روی زمین و تکامل سیار زمین، ستارگان و سیاره‌های دیگر و تکامل جهان هستی است. امروزه نسبت به زمانه وین ما اینهمه با دقت و توان علمی بیشتری چنین داستانی را بنویسیم. ولز در پی دستیابی به شناختن یکپارچه بود — شناختی که بتواند مردم جهان را با هم متحد کند. هدف ما بواسطه بوط به خاستگاه رسیدن به شناختن یکپارچه است. نگارش تاریخ ملت‌ها از این‌گونه است. آن دسته از این تاریخ‌نگاری‌ها که دوره‌های زمانی گسترده‌ای را دربر می‌گیرد می‌توانند خواننده را از دوایر هم مرکز ادراک و هویت عبور دهند و به حلقه‌های بزرگ بشریت و حیات و سرانجام این ایده برسانند که او نیز جزئی از کیهان یا عدم است.

اما در سال‌های اخیر افزایش تماس بین فرهنگ‌های مختلف نشان داده که همه داستان‌های فرهنگ و مذاهب در بستر آداب و رسوم محلی و محیط جای دارند. به همین دلیل است که جهانی شدن و گسترش ایده‌های نوین باور، شناخت‌های کهن را کاهش داده‌اند. حتی کسانی که به این داستان‌ها ایمان داشتند و بردند که در جهان، داستان‌های خاستگاه متعددی با درون‌مایه‌های مختلف وجود دارند. بعضی‌ها برای دفاع از دیدگاه‌های سنتی و ملی و قبیله‌ای خود به رفتارهای تهاجمی و خشونت روی آوردند. اما بسیاری نیز اعتقادهای خود را رها کردند و به دنبال آن خود را نیز گم کردند و از شناخت موضع خود در کیهان بازماندند. این بی‌ایمانی روشن می‌کند که چرا انحراف و دوری از اخلاق و احساس بی‌هدفی و بی‌معنایی تا این حد فراگیر شده و حتی به یأس عمیق در ادبیات، فلسفه و عرصه‌های تحقیق قرن بیستم انجامیده است. برای بسیاری ناسیونالیسم توانست تا حدودی تعلق خاطری ایجاد کند. اما در جهان کنونی که احاد آن به گونه‌ای یکپارچه به هم مربوط شده‌اند

به خوبی روشن است که ناسیونالیسم شاید بتواند شهروندان کشوری کوچک را به هم نزدیک کند، اما در گستره جهانی غیر از جدایی انسان‌ها ثمری ندارد.

من با این باور خوش‌بینانه که انسان‌های مدرن ناگزیر از تسلیم در برابر چنددستگی و پوچی نیستند این کتاب را نوشته‌ام. در میان طوفان خلاق تجدیدی که در آن حضور داریم داستان مدرنی از خاستگاه انسان در حال پیدایش است که مانند داستان‌های کهن سرشار از حس خوف و احترام و راز و معناست اما این داستان مدرن بر پایه تحقیق‌های جدید علمی در عرصه‌های مختلف شکل گرفته است. [۳] البته هنوز تا کامل شدن آن راهی بس طولانی مانده است و حتی حکم است لازم باشد بیش نهفته در داستان‌های کهن درباره چگونگی «خوب و «رگار زیستن» را نیز با آن ترکیب کنیم. اما آگاهی از چنین روایتی که با تکیه بر میراث - بانی علم تجربی به دست آمده می‌تواند بسیار مفید باشد و باید بدانیم این نخستین داستان خاستگاه انسان است که همه فرهنگ‌ها و جوامع جهان را دربر می‌گیرد و نگارش آن برنامه‌ای جهانی است. این داستان باید در بوئنوس آیرس و بیجینگ یا در لاگوس و لندن مفهوم و کاربرد داشته باشد. امروزه محققان بسیاری در حال تکمیل و تدوین آن تاریخ مدرن خاستگاه انسان و جهان هستند و می‌خواهند داستانی را روایت کنند که مانند همه داستان‌های کهن خاستگاه انسان دربردارنده هدفی مشترک در دنیای پررچه کنونی باشد.

تلاش من برای تدریس تاریخ جهان در سال ۱۹۸۹ شروع شد و در سال ۱۹۹۱ به منظور تشریح کاری که در حال انجام آن بودم عنوان تاریخ بزرگ را به کار بردم. وقتی این رشته مورد توجه قرار گرفت پروردم که در حال واکاوی خطوط اصلی نوعی تاریخ خاستگاه جهانی هستم. امروزه «تاریخ بزرگ» را در دانشگاه‌های کشورهای مختلف تدریس می‌کنند و از راه «پروژه تاریخ بزرگ» این رشته را در برنامه درسی هزاران دبیرستان نیز جای داده‌اند.

انسان‌ها در مسیر روبرو شدن با چالش‌های عمیق جهانی و فضاها و اوقات قرن بیست و یکم به این درک نوین از گذشته نیاز دارند. این کتاب حاصل تلاش من برای روایت این داستان کلان، پیچیده، زیبا و الهام‌بخش است.

۱. پروژه‌ای که با همکاری بیل گیتس و دیوید کریستین به منظور فراگیر کردن آموزش تاریخ بزرگ در سطح جهان با هدف ایجاد علاقه در میان دانش‌آموزان و دانشجویان به یادگیری تاریخ پیدایش جهان هستی و انسان به وجود آمد.